

**Storumans
kommun**
LUSPIE

Planeringsstrategi

Antagen av Kommunfullmäktige 2023-04-19 § 52

Innehåll

Bakgrund.....	3
Syfte	3
Process och organisation	4
Övergripande förändringar med hänsyn till dokumentens aktualitet.....	4
Nya lagar och översyn av befintlig lagstiftning	4
Nationella och regionala mål och strategier	6
Statliga intressen med Länsstyrelsens underlag.....	8
Riksintressen	8
Hälsa och säkerhet	10
Genomgång av dokumenten.....	13
Översiktsplan för Storuman 2011.....	13
Fördjupad översiktsplan för Hemavan 2011	13
Fördjupad översiktsplan Storuman och Stensele 2011	14
Tematiskt tillägg för landsbygdsutveckling i Strandnära lägen 2014	14
Tematiskt tillägg för vindkraft 2010.....	15
Bostadsförsörjningsplan 2014	16
Uppföljning användbarhet och tillämpning	16
Uppföljning utveckling och inriktning.....	16
Sammanfattande bedömning	17
Fortsatt översiktsplanearbete.....	19
Framtagandet av nya strategier/ dokument.....	19
Revidering av befintliga strategier/dokument	20
Rutin för framtagande av planeringsstrategi	21

Bakgrund

En översiktsplan är kommunens långsiktiga verktyg som visar viljeinriktningen för hur mark- och vattenanvändningen samt bebyggelsen ska användas, utvecklas och bevaras.

Översiktsplanen är ett av de viktigaste styrdokumenterna utöver den strategiska planen. De frågor som behandlas i en översiktsplan är exempelvis vilka områden som ska bebyggas och hur de ska bebyggas, vilka områden som behöver särskilt skydd och hur de ska skyddas, vilka miljörisker det finns och hur detta ska beaktas. Till översiktsplanen kan fördjupade översiktsplaner tas fram som avser ett avgränsat geografiskt område eller tematiska tillägg som behandlar en specifik fråga till exempel vindkraft eller friluftsliv. Till översiktsplanen kan även olika strategier och inriktningsdokument tas fram exempelvis Dagvattenstrategi eller Bostadsförsörjningsprogram.

En aktuell översiktsplan med tillhörande fördjupningar och tematiska tillägg är viktigt för att det ska ge stöd för efterföljande planering och beslut. Planerna måste vara aktuella för att fungera som vägledning, vid såväl kommunens egna beslut om bland annat detaljplaner och bygglov, som andra myndigheters beslut om exempelvis tillstånd enligt miljöbalken. Det är också viktigt att planerna är aktuella så att företrädare för regional och statlig planering ska kunna väga in kommunens ställningstaganden, till exempel vid planering av ny infrastruktur som vägar, elledningar på stam- eller regionnätet samt vindkraft.

Syfte

Den 1: a april 2020 ändrades 3 kap i plan- och bygglagen. Syftet med ändringen är att översiktsplaneringen ska bedrivas kontinuerligt, vara framåtsyftande och att översiktsplanen ska hållas aktuell. I detta blir planeringsstrategin det centrala nya verktyget.

Planeringsstrategin ska antas senast 24 månader efter ordinarie val. Antar kommunen inte en planeringsstrategi eller en ny översiktsplan senast 11 september 2024 anses planerna vara inaktuella. Detta innebär bland annat att standardförfarande, samordnat förfarande och förenklat förfarande inte kan tillämpas vid framtagandet av detaljplaner.

I samband med framtagandet av planeringsstrategi ska kommunen ta ställning till ändrade planeringsförutsättningar av betydelse för översiktsplanens aktualitet samt kommunens fortsatta arbete med översiktsplaneringen. Kommunen ska även bedöma i vilken utsträckning planerna är aktuella. Bedömningar görs även för fördjupningar, tematiska tillägg samt styrdokument som är av relevans för översiktsplanarbetet.

Process och organisation

Arbetet med framtagande av planeringsstrategi har genomförts under vintern 2022 och början av 2023. Aktualiseringsarbetet har omfattat dokumenten i denna planeringsstrategi. Dokumenten har därmed granskats av översiktsplanerare. I figur 1. presenteras vilka dokument som omfattas av denna planeringsstrategi. Fördjupad översiktsplan för Tärnaby antogs av kommunfullmäktige i september 2022 och därför ses dokumentet som aktuellt. Parkeringspolicy och Hastighetsplan för Storumans kommun antogs 2022 respektive 2023 och därför ses även dessa dokument som aktuella. Dokumentet har därmed inte granskats.

Översiktsplan 2011

Figur 1. Översikt av dokumenten som omfattas av denna planeringsstrategi.

Övergripande förändringar med hänsyn till dokumentens aktualitet

Nedan följer redovisning av lagar samt nationella och regionala mål som har tillkommit sedan omnämnda översiktsplaner, tematiska tillägg och styrdokument antagits. Översiktsplaner som antogs före 2004 kommer enligt lagändring i PBL år 2020 att upphöra den 1:a januari 2026.

Nya lagar och översyn av befintlig lagstiftning

Sedan den kommunövergripande översiktsplanen antogs för Storumans kommun har det skett en rad förändringar i relevant lagstiftning som har bäring på planering. Nedan följer en redovisning av förändringar i lagstiftning med relevans för fortsatt arbete med översiktsplanering.

Plan- och bygglagen

Den 2:a maj 2011 infördes nya PBL som stärkte översiktsplanens strategiska funktion liksom kravet på aktualitetsprövning.

I januari 2014 infördes en ny punkt i 2 kap. 5 § PBL för att tydliggöra sambandet mellan PBL och lagen (2000:1383) om kommunernas bostadsförsörjningsansvar. I juli 2014 infördes i 3 kap. 5 § PBL även krav på redovisning i översiktsplanen om hur kommunen avser att tillgodose det långsiktiga behovet av bostäder.

I januari 2015 infördes bestämmelser i 5 kap. 7 § PBL om att detaljplaneläggning som inte är förenlig med översiktsplanen och länsstyrelsens granskningsyttrande ska handläggas med ett utökat planförfarande. Ändringen skapar ytterligare motiv för kommunen att hålla översiktsplanen aktuell.

1 juli 2017 reviderades vissa riktvärden för buller i förordningen (2015:216) om trafikbuller vid bostadsbyggnader, SFS 2017:359. Ändringen innebar en höjning av riktvärdena för buller vid en bostadsbyggnads fasad från spår- och vägtrafik.

I april 2020 ändrades 3 kap. PBL. Det har bland annat förtydligats att översiktsplanen ska omfatta hela kommunens yta och att grunddragen i användningen av mark och vatten ska framgå av en karta. Det infördes även nya bestämmelser om när hela eller delar av översiktsplanen ska anses vara aktuell.

Barnkonventionen

FN:s barnkonvention blev svensk lag 1 januari 2020. En av barnkonventionens grundprinciper är att i alla åtgärder som rör barn i första hand ska beakta vad som bedöms vara barnets bästa (artikel 3). En annan grundprincip är att barn har rätt att uttrycka sina åsikter och få dem beaktade i alla frågor som rör dem (artikel 12). Barnperspektivet blir utifrån detta en viktig del och ska integreras i översiktsplaneringen.

Nytt sjätte kapitel miljöbalken

I januari 2018 började ett nytt sjätte kapitel i miljöbalken att gälla. Den främsta avsikten har varit att förtydliga lagstiftningen och ge den en mer lättillgänglig struktur som följer stegen i miljöbedömningsprocessen. Den samlade bedömningen är att den miljökonsekvensbeskrivning som gjordes i de gällande planerna uppfyller miljöbalkens syfte även enligt nuvarande 6 kap miljöbalken, även om lagrumshänvisningar och begrepp är inaktuella. Vid en eventuell aktualisering av översiktsplanen kan miljöbedömningen med fördel breddas till en bredare hållbarhetsbedömning.

Översyn av strandskyddslagstiftning

En översyn av strandskyddslagstiftningen har genomförts och uppdraget redovisades i december 2020 (SOU 2020:78). I den statliga utredningen lyfts att LIS- bestämmelserna inte har fått avsedd effekt. Detta i och med få beviljade dispenser inom LIS-områdena i relation till den tids- och resurskrävande process som framtagandet av en LIS-plan är. Den statliga utredningen föreslår bland annat att kommuner antingen bör kunna ansöka hos

Länsstyrelsen om att strandskyddet upphävs i landsbygdsområden, eller redovisa landsbygdsområden i översiktsplan där det ska vara enklare att få dispens. Inom sådana områden ska särskilda skäl kunna tillämpas. Betänkandet är ute på remiss till och med 3 maj 2021.

Nationella och regionala mål och strategier

Mål, planer och program har utvecklats sedan Storumans kommun antog sin översiktsplan med fördjupningar och tematiska tillägg. Utöver de strategier, mål och program som listas nedan har en nationell vindkraftsstrategi, Regional trafikstrategi, Trafikstrategi för E12-regionen, Regional trafikförsörjningsplan, Regional klimat- och energistrategi samt regional vattenförsörjningsplan tillkommit.

Agenda 2030

Agenda 2030 antogs 2015 av FN:s medlemsländer och började gälla 1 januari 2016, som en fortsättning och påbyggnad av de ej uppnådda millenniemålen. Agenda 2030 ämnar till att balansera en ekonomisk, ekologisk och social hållbar utveckling med 17 globala mål inom flera olika områden till år 2030. I regeringens proposition 2019/12:188 framgår Sveriges inriktning för arbetet med att genomföra Agenda 2030.

Sveriges miljömål

Sveriges miljömål har utvecklats med nya preciseringar bland annat för miljömålet god bebyggd miljö (2012). Etappmålen har även de genomgått en del förändringar vad gäller ekosystemtjänster, grön infrastruktur och biologisk mångfald (2014), klimat (2017), hållbar stadsutveckling och luftföroreningar (2018) samt dagvatten (2021).

Regional utvecklingsstrategi 2030

Sedan översiktsplanen antogs har en ny regional utvecklingsstrategi arbetats fram. Flera av inriktningarna i den regionala utvecklingsstrategin kopplar an till den fysiska planeringen. För inriktningar så som *hög livskvalité i attraktiva livsmiljöer* samt *hållbara transporter och tillgänglighet* har samhällsplaneringen en viktig roll.

Folkhälsa

Riksdagen beslutade i juni 2018 om ett omformulerat övergripande folkhälsomål och en reviderad målstruktur för folkhälsopolitiken. Syftet med förändringen var att skapa en mer långsiktig och förebyggande struktur för en mer jämlik hälsa för hela befolkningen och som underlättar folkhälsoarbetet på samtliga samhällsnivåer. En regional folkhälsostrategi har även arbetats fram som antogs av Region Norrbotten, Norrbottens Kommuner samt Länsstyrelsen i Norrbottens län i februari 2018. Till denna har även en regional handlingsplan gällande folkhälsa arbetats fram.

Ny statusklassning av recipienter och nytt åtgärdsprogram

Den statusklassificering som presenteras för berörda recipienter i översiktsplan och dagvattenstrategi har uppdaterats sedan dokumentens tillkomst. Vissa av recipienterna har nu en annan statusklassning, relevant data finns tillgänglig via databasen VISS. Vattenmyndigheternas åtgärdsprogram ger information om vilka åtgärder som myndigheter och kommuner behöver genomföra för att uppnå miljö kvalitetsnormerna för vatten. Samråd om nytt åtgärdsprogram pågick mellan 1 november 2020 till 30 april 2021.

Klimatanalyser

På uppdrag av Länsstyrelsen i Norrbotten så har SMHI tagit fram en kommunspecifik klimatanalys för dagens och framtidens klimat baserat på rapporterna Framtidsklimat i Norrbottens län samt Snö i framtida klimat.

Transportsystemet

Ny nationell plan för transportsystemet 2018–2029 har arbetats fram. I nuläget pågår Trafikverkets arbete inför kommande nationella plan genom framtagande av inriktningsunderlag. I den nationella planen beskrivs hur den statliga infrastrukturen (Europavägar och järnväg) ska underhållas och utvecklas. Länsstyrelserna i Norrbotten och Västerbotten har under 2019 tagit fram en uppdaterad version av planeringsunderlaget *Riktlinjer för fysisk planering - skyddsavstånd till transporter för farligt gods i Norrbotten och Västerbotten*.

Vindkraft

Naturvårdsverket och Energimyndigheten har fått i uppdrag att arbeta fram en nationell strategi för hållbar vindkraftsutbyggnad. Strategin presenterades i januari 2021. Som en del i genomförandet av strategin kommer eventuellt Länsstyrelserna att få i uppdrag att genomföra regionala analyser, där det nationella planeringsunderlaget kvalitetssäkras och vidareutvecklas utifrån regionala förhållanden. Det regionala planeringsunderlaget kan utgöra stöd i kommunernas översiktsplanering. Det finns i nuläget ingen beslutad tidplan för de regionala analyserna.

Grön infrastruktur och jordbruksmark

Länsstyrelsen har under 2018 tagit fram en regional handlingsplan för grön infrastruktur, *Grön infrastruktur i Norrbotten - en preliminär handlingsplan*. Länsstyrelsen har även arbetat fram ett planeringsunderlag för brukningsvärd jordbruksmark.

Statliga intressen med Länsstyrelsens underlag

Länsstyrelsens underlag till planeringsstrategi redovisas i sin helhet i bilaga 1. Följande avsnitt beskriver delen i underlaget som avser de statliga anspråken och riksintressena. Efter kommunens översiktsplan antogs har flera riksintresseanspråk tillkommit eller ändrats.

Riksintressen

Inom Storumans kommun finns följande områden av riksintressen utpekade enligt 3 kap. miljöbalken: rennäring, naturvård, kulturmiljövård, friluftsliv, värdefulla ämnen och material, energiproduktion (vindbruk), kommunikation (E12, E45, Inlandsbanan och järnvägen mellan Hällnäs och Storuman) och totalförsvaret (ej öppet redovisade).

Inom kommunen finns även följande områden av riksintressen utpekade enligt 4 kap. miljöbalken: Riksintresse rörligt friluftsliv (Södra Storfjället, Norra och Södra Gardefjället och Arefjället), Obrutet fjäll (Tärna-Vindelfjällen, Artfjället), Skyddade vattendrag (Vapstälven, Tärnaån, Girjesån och Öreälven med tillhörande käll- och biflöden) samt Natura 2000 fågeldirektivet och habitatdirektivet.

Regeringen har 2020 gett flera myndigheter (Naturvårdsverket, Riksantikvarieämbete, Statens energimyndighet, Tillväxtverket och Trafikverket) i uppdrag att se över riksintresseområden. Översynen ska leda till att områden av riksintresse minskar till antal och area. Översynen ska slutredovisas hösten 2021.

Riksintresse rennäring

Planeringen i kommunen behöver ta hänsyn till de riksintresseområden som utpekats för rennäring. Klimatförändringarna har medfört stora utmaningar för rennäringen då naturliga flyttleder, sjöisar och vattendrag inte kan nyttjas på samma sätt som förr i tiden. Detta i kombination med skogsbruk och exploatering leder till att renarna är i behov av arealer även utanför riksintresseområdena som utpekades 2005. Det finns därav ett behov utav att föra en aktiv och nära dialog med Vapsten sameby och Ubmeje sameby vad gäller planering.

Riksintresse friluftsliv

Storumans kommun innefattar stora områden för både naturvård och riksintresset friluftsliv. Riksintresset för rörligt friluftsliv och turism (4 kap MB) samt riksintresset för friluftsliv (3 kap. §6. MB) omfattar stora delar av kommunens västliga fjällområden. Naturvårdsverket beslutade år 2016 om ändrade riksintresseanspråk och värdebeskrivningar för områden av riksintresse för friluftsliv enligt 3 kap. MB. Denna förändring berörde riksintresset för Vindelfjällen, Autoklimpen vilket tillkom som område och Lill-Stalofjället och del av Stor-Stalofjället togs bort.

Riksintresse kulturmiljövård

Det pågår en översyn av riksintressena för kulturmiljövårderna i Storumans kommun som kan komma att påverka nuvarande utpekanden, avgränsningar eller värdebeskrivningar. Storumans kommun har för nuvarande inte många riksintressen för kulturmiljövård som är utpekade. Atoklimpen är ett utpekat kulturreservat i kommunens västra del. Storumans kommun bör arbeta med att komplettera befintliga byggnadsinventeringar för att stötta kommunens planering av den bebyggda miljön.

Riksintresse värdefulla ämnen och material

Fyndigheter som innehåller värdefulla ämnen eller material kan utpekade som riksintressen av Sveriges geologiska undersökning. 2021 beslutade SGU om utpekande och detaljavgränsning av guldfyndigheten i Barsele som riksintresse. 2013 beslutade SGU också om detaljavgränsning av fyndigheten i Granlidknösen som riksintresse. Granlidknösen har tidigare varit utpekade som riksintresse men var då endast punktsatt.

Riksintresse energiproduktion

Områden av riksintresse för vindbruk sågs över och reviderades år 2013. Det tematiska tilläget för vindkraft antogs år 2010 och sedan dess har flera områden plockats bort och nya områden lagts till. Det sker även en teknisk utveckling vad gäller vindkraftsverk vad gäller höjd. Energimyndigheten har påbörjat arbete med utpekande av riksintressen för vindkraft. Arbetet inväntar beslut angående en nationell plan för omprövning av vattenkraft.

Riksintresse dricksvattenanläggningar

Storumans kommun har inga dricksvattenanläggningar utpekade som riksintressen däremot utgör Umeälvens ytvatten en viktig vattenkälla för Forslunda vattenverk i Umeå kommun. Indirekt påverkan på älvens vattenkvalitet uppströms behöver uppmärksammas.

Riksintresse kommunikationer

Trafikverket arbetar med en översyn av riksintressen för kommunikation utifrån de nya kriterier som antogs år 2020. Beslut om förändringar för riksintressen beslutades i september 2022. För Storumans kommun innebär beslutet att väg E45 och E12 fortsätter att vara riksintresse, att inlandsbanan delen Hoting-Gällivare och järnvägen mellan Hällnäs och Storuman läggs till som riksintresse samt att väg 1132 (mellan E45 och E12) utgår som riksintresse.

Riksintresse totalförsvaret

Försvarsmakten har tagit fram en riksintressebeskrivning och gjort en översyn av riksintressen och områden av betydelse för totalförsvarets militära del under 2019. I Storumans kommun finns inga öppett redovisade riksintressen för totalförsvarets militära del. Det är viktigt att alla nya översiktsplaner ska remitteras av Försvarsmakten. Tematiska tillägg ska i de flesta fall också remitteras särskilt om tematiska tillägget berör markanvändning i någon omfattning.

Natura 2000

I Storumans kommun finns utpekade områden inom Fågeldirektivet och Art- och habitatdirektivet. Et antal bevarandeplaner för bland annat Vardo-, Laster- och Fjällfjällen, Buberget, Joesjö mfl. har upprättats eller uppdaterats sedan 2010.

Miljökvalitetsnormer

Den 1 januari 2019 skärptes miljöbalkens 5 kap. 4 §. Ändringarna innebär bland annat att rimlighetsavvägningen i miljöbalken inte längre gäller för MKN vatten. I beslut inom sitt kommunala planmonopol kan kommunen besluta om avsteg från försämringsförbudet enligt 19 kap 3a§ miljöbalken. Detta förutsätter att strikta krav ställs i vattenförvaltningsförordningen (§§11–12) kan uppfyllas.

Sedan december 2021 finns nya beslutade miljökvalitetsnormer och bedömningar av påverkan, status och risk uppdaterade för förvaltningscykel 3 (2017-2021). I VISS (Vatteninformationssystem Sverige). Vattenmyndigheten i Bottenvikens och Bottenhavets vattendistrikt tog fram ny förvaltningsplan med tillhörande åtgärdsprogram för perioden 2022–2027 i augusti 2022. En åtgärd är att översiktsplanering ska genomföras på ett sådant sätt att det bidrar till att miljökvalitetsnormerna för yt- och grundvatten ska kunna följas (åtgärd 4).

En särskild utredare har på uppdrag av regeringen påbörjat en översyn av gällande lagstiftning i PBL när det gäller hanteringen av MKN-vatten. Uppdraget ska bland annat lämna förslag på hur redovisningen av MKN i översiktsplaneringen kan bli bättre och kommer redovisas sommaren 2023.

Hälsa och säkerhet

Hälsa och säkerhet är viktiga aspekter i översiktsplaneringen, och kan påverkas av olika faktorer i den fysiska miljön. Från ett översiktsplaneringsperspektiv är det viktigt att ta hänsyn till hälsa och säkerhet i alla faser av planeringsprocessen, från initiering till genomförande.

En viktig del av hälsa och säkerhet ur ett planeringsperspektiv är att minimera eventuella hälso- och säkerhetsrisker i det planerade området. Det innebär att identifiera och beakta potentiella risker för olycksfall och hälsoproblem, såsom trafikolyckor, buller, luftföroreningar, vattenskador och andra risker kopplade till klimatförändringar.

Klimatanpassning

Nya krav på att översiktsplanen ska redovisa risken för skador på den redan byggda miljön trädde i kraft den 1 augusti 2018 i samband med ändringar i 3 kap. 5§ PBL. Avvägningen kring risken för skador på den redan byggda miljön ska göras med hänsyn till översvämning, ras, skred och erosion som är klimatrelaterade. Bedömningar hur dessa risker kan minska eller upphöra ska även ingå.

Sedan Storumans kommuns översiktsplan antogs år 2010 har nya underlag tillkommit för att underlätta dessa bedömningar. Kommunspecifika analyser togs fram i samverkan med länets kommuner under 2013 och 2014 på uppdrag av länsstyrelsen Västerbotten. Dessa analyser kommer att revideras vid behov under 2022.

Översvämning och skyfall

Under 2018 tog länsstyrelsen fram skyfallskarteringar med översvämningsskator för flera tätorter i länet. Kartorna visar var vatten kan komma att samlas och var det riskerar att bli problem vid ett skyfall. För Storumans kommun finns karteringar framtagna för tätorterna Storuman, Hemavan, Tärnaby och Stensele. Underlaget har skickats ut till kommunen.

Ras och skred

MSB har tagit fram en översiktlig stabilitetskartering för finkorniga jordar (1998) finns bland annat SGU:s karta över stränders jordart och eroderbarhet (2016) För delar av kommunen finns även lutningsanalyser som indikerar förutsättningar för skred i finkorniga jordar. Denna typ av analys omfattar ej skredrisker i morän som kan förekomma i branta sluttningar. Stora delar av länet saknar i dagsläget mer finskalig jordartskarta, vilket gör att noggrannheten på denna typ av analyser blir relativt grov. SGU har år 2022 påbörjat framtagandet av en ny översiktlig stabilitetskartering för Västerbottens län.

Farligt gods

Länsstyrelserna i Västerbottens och Norrbottens län antog under 2019 riktlinjer för planering och bebyggelseutveckling intill rekommenderade transportleder för farligt gods på väg och järnväg. Rekommenderade transportleder för farligt gods i Storumans kommun är vägarna E12 och E45 samt tvärbanan Hällnäs-Storuman.

Buller

1 juli 2017 ändrades riktvärdena i förordningen (2015:216) om trafikbuller vid bostadsbyggnader. Ändringen innebar en höjning av riktvärdena för buller från spår-, väg- och flygtrafik utomhus vid fasad och uteplats höjdes jämfört med tidigare. Nya allmänna råd om industri- och annat verksamhetsbuller har utgivits av Boverket år 2020 och i april samma år publicerades en vägledning för dessa nya allmänna råd.

Dricksvatten

Att säkerställa tillgången till dricksvatten är en central planeringsfråga som även bör ses ur ett beredskaps- och klimatanpassningsperspektiv. Ett förändrat klimat med högre temperaturer, längre perioder med torka och fler skyfall kan påverka både kvalitén på och tillgången till dricksvatten. Länsstyrelsen har tagit fram en ny regional plan för dricksvattenförsörjning (2021) där länets viktigaste dricksvattenresurser för nutida och framtida dricksvattenförsörjning pekas ut. Som stöd för kommunernas planering av sin framtida dricksvattenförsörjning tog Boverket 2020 fram en vägledning för hur vattenförsörjning kan hanteras i översiktsplaneringen.

Landsbygdsutveckling i strandnära lägen (LIS)

Den 22 mars 2022 beslutade regeringen om en proposition med lagförslag om ett förändrat och differentierat strandskydd. Förslaget röstades sedan ned i riksdagen. Det är i dagsläget oklart vilka förändringar av strandskyddslagstiftningen som kan komma att genomföras nästa mandatperiod. I enlighet med länsstyrelsen rekommendation kommer kommunen vid kommande revideringar eller framtagande av nya översiktsplaner formulera en mer övergripande strategi för kommunens landsbygdsutveckling där kopplingen mellan önskad bebyggelsestruktur och utpekandet av LIS stärks. Storumans kommun ämnar förtydliga sina ambitioner för utveckling av befintliga stråk och serviceorter för att på så vis skapa ett mer solitt underlag för lokalisering av bostäder, näring och service, oberoende av hur strandskyddslagstiftningen kommer att utvecklas.

Genomgång av dokumenten

Nedan presenteras en genomgång av de dokument som ingår i aktualitetsprövningen.

Översiktsplan för Storuman 2011

Efter att översiktsplanen antagits har det tillkommit och skett förändringar i kommunens underlag och strategiska inriktning. Nedan följer en lista på förändrade inriktningar:

- Ny strategisk plan
- Ny fördjupad översiktsplan för Tärnaby (2022)
- Ny parkeringspolicy (2022)
- Ny Hastighetsplan (2023)
- Folkhälsopolitiskt program

Sedan översiktsplanen antogs har det gjorts skärpningar i miljöbalkens 5 kap. 4§. Dessa förutsättningar gör det än viktigare att kommunen redan i översiktsplanen bedömer risk för försämring av status som en följd planerad och befintlig mark- och vattenanvändning samt möjliga åtgärdsbehov och anpassningar. Det gäller särskilt områden där nödvändiga förbättringsåtgärder inte går att lösa inom det enskilda området genom en detaljplan. Översiktsplanen är samtidigt ett viktigt verktyg för att lyfta och planera för fysiska åtgärder som syftar till att förbättra statusen för vattenförekomster i syfte att följa miljö kvalitetsnormer för vatten.

Redovisning och avvägningar vad gäller riksintressen behöver revideras då förändringar och utveckling har skett inom området. I samband med framtagandet av en ny översiktsplan behöver vikten av anpassning av ny bebyggelse till kommande klimatförändringar och framtagande av strategi för hantering av geotekniska säkerhetsfrågor behandlas.

Fördjupad översiktsplan för Hemavan 2011

Representanter för Storumans kommun, Länsstyrelsen Västerbotten, Ubmeje tjeälddie sameby och besöksnäringen har 2019 skrivit under en överenskommelse om hur rennäring och besöksnäring gemensamt ska verka och utvecklas i Hemavan-området. Vid en utökning av det alpina området ska påverkan på område av riksintresse för rennäringen beaktas.

Konsekvenserna av en utbyggd flygplats för riksintressena inklusive ev. möjligheter till kompensationsåtgärder behöver redovisas närmare före ett ställningstagande till om intrångets skada på riksintressena kan accepteras.

En fortsatt utbyggnad av bostäder och turistaktiviteter ska i första hand förläggas på östra sidan om E12 för att inte ytterligare förvärra rådande konflikt med riksintresset för europavägen. Förslag till campingområde på västra sidan E12 kan innebära trafiksäkerhetsutmaningar som kan lösas genom planskildhet. Fördjupningen saknar en strategi för hur geotekniska säkerhetsfrågor och hur anpassning av ny bebyggelse till

kommande klimatförändringar ska hanteras vid framtida detaljplaneläggning och bygglovgivning.

Fördjupad översiktsplan Storuman och Stensele 2011

Synpunkten gällande den skogsrelaterade industriverksamhetens regionala betydelse och vikt i relation till eventuell påverkan på riksintressena för naturvård och rennärning. Se yttrandet i sin helhet för närmare detaljer. En noggrannare redovisning av översvämningsproblematiken för LIS-området på Luspholmen behövs innan området tas i anspråk. Det mindre området som redovisas vid Brännholmen bör utgå då det bedöms som olämpligt bland annat utifrån risken för översvämning. Fördjupningen saknar en strategi för hur geotekniska säkerhetsfrågor och hur anpassning av ny bebyggelse till kommande klimatförändringar ska hanteras vid framtida detaljplaneläggning och bygglovgivning.

Tematiskt tillägg för landsbygdsutveckling i Strandnära lägen 2014

Den stora delen som kan komma att påverka LIS-planens aktualitet är regerings översyn av strandskyddslagstiftningen, en fördjupad beskrivning av detta finns under rubriken *Övergripande förändringar med hänsyn till dokumentens aktualitet*. Eventuella lagändringar kan komma att innebära att LIS-planen behöver revideras.

Förändringar har skett i underlagsmaterialet som redovisas i planen, främst det som framställs i kartform. Det handlar om exempelvis om redovisningen av riksintressen och allmänna intressen.

Flera av de utpekade LIS- områden berör rennäringens riksintressen. Vid eventuell konflikt föreslår länsstyrelsen i Västerbotten att rennäringens intressen ska prioriteras. Några av de generella riktlinjerna för landsbygdsutveckling i strandnära lägen sträcker sig längre än vad som är möjligt med dagens lagstiftning. Underlaget för nya områden förutsätts ha samma kvalitet och omfattning som utpekade områden i LIS-planen. Även processfrågan bör behandlas.

Det har även skett förändringar i vissa av delområdena tex serviceutbud. Detta innebär att vissa beskrivningar till delområden till viss del är inaktuella

Ett nytt planeringsunderlag som tagits fram efter att LIS-planen antagits är översvämningskartering för Råneälven. För LIS-planen gäller även förändringarna i miljöbalken och planens miljökonsekvensbeskrivning, en fördjupad beskrivning av detta finns under rubriken *Övergripande förändringar med hänsyn till dokumentens aktualitet*.

Ett led i att bryta den framträdande utflyttningstrenden från kommunen är att bejaka den utflyttningsprocess vi ser från mindre tätorter och byar till tätortsområden som Storuman och Stensele samt Hemavan och Tärnaby. I relation till detta är möjligheten att utveckla utpekade attraktiva strandnära lägen centralt för planeringen.

Det är viktigt för Storumans kommuns utveckling att bejaka den mindre tillflyttning som vi ser till dessa tätortsområden. Det är mycket betydelsefullt för Storumans kommun att kunna

tillföra eftertraktade tomter på marknaden för att stimulera denna tillflyttning på sikt. En hållbar befolkningsutveckling i Storumans kommun innebär att både den västra och östra delen av kommunen ser utveckling på bostadsmarknaden.

Frågan om landsbygdsutveckling i strandnära lägen behöver ses utifrån ett större perspektiv då det är en möjlighet för kommunen att på sikt verka för både social- och ekonomisk hållbarhet. Att skapa nya attraktiva lägen gynnar samhället ur en ekonomisk synvinkel samt individens möjlighet till att finna en plats att bosätta sig och trivas. En ökad inflyttning till tätorterna inom kommunen innebär mer underlag för samhällsservice med närhet till kommunens två centralortsområden och motverkar därmed utmaningen med att tillgodose invånare med samhällsservice. Geografiska avstånd utgör alltjämt en betydande utmaning för att tillhandahålla en god samhällsservice. På så vis är landsbygdsutveckling i strandnära lägen i det här fallet viktigt utifrån individens perspektiv att trivas på en attraktiv plats men även för Storumans kommuns utveckling som helhet.

Tematiskt tillägg för vindkraft 2010

Gällande Stroblaikenområdet fasthåller Länsstyrelsen synpunkten att ytterligare vindkraftsutbyggnad inom naturreservatet är oförenlig med naturreservatets syften och att placering av vindkraftverk inom dessa områden endast kan ske undantagsvis. Energimyndighetens beslut 2008 om riksintresseanspråk bygger för Västerbottens län på en preliminär avgränsning enbart grundad på översiktlig GIS-analys. Den kan därför behöva ses över till exempel vid en tillståndsprövning. Kontakt bör tas med Försvarmakten angående behovet av eventuell justering av det utpekade området 50.

Det sker en snabb teknikutveckling vad gäller vindkraft, samtidigt som det är stora förändringar på gång inom energisystemet i norra Sverige. När det gäller vindkrafttekniken så utgår fler tillståndsprocesser för vindkraft där vindkraftverken får totalhöjder mellan 250 och 300 meter. Genom högre totalhöjd blir vindkraftverken starkare och får mer stabila vindförhållanden och kan därmed producera betydligt mer elenergi per vindkraftverk. Lokalt inom ett område innebär det färre vindkraftverk, eftersom större vindkraftverk behöver placeras glesare och därmed också mindre påverkan på markmiljön genom vägnät, elnät och kranuppställningsplatser. Högre vindkraftverk ger en mer dominerande påverkan på landskapsbilden och är synliga på ett längre.

Teknikutvecklingen kring torn kan också innebära nya lösningar med trätorn eller stagade torn för höga tornhöjder. Det sker också en kontinuerlig uppbyggnad av kunskap kring vindkraftens miljöeffekter. Sedan det tematiska tillägget för vindkraft antogs har det inte kommit några större kunskapssammanställningar från Naturvårdsverket. Flera pågående utredningar kan komma att påverka den kommunala vindkraftsplaneringen i kommunen, bland annat den nationella strategin för storskalig vindkraftsutbyggnad. Förändringar har skett i underlagsmaterialet som redovisas i planen, främst det som framställs i kartform. Det handlar om exempelvis riksintressen, skyddade områden och bebyggelse. För vindbruksplanen gäller även förändringarna i miljöbalken och planens miljökonsekvensbeskrivning, en fördjupad beskrivning av detta finns under rubriken *Övergripande förändringar med hänsyn till dokumentens aktualitet*. Det tematiska tillägget för

vindkraft bedöms framöver fortsatt vara vägledande, men kan behöva genomgå en mindre omfattande revidering för att hållas helt aktuell.

Bostadsförsörjningsplan 2014

Bostadsförsörjningsriktlinjerna var vid framtagande baserat på en analys av den demografiska utvecklingen, av efterfrågan på bostäder, bostadsbehovet för särskilda grupper och marknadsförutsättningar vid tidpunkten för antagande 2014. Andelen äldre i kommunen beräknas komma att öka. År 2030 kommer cirka 31 procent av kommuninvånarna att ha fyllt 65 år. Denna analys överensstämmer med utvecklingen idag och efterfrågan på bostäder kommer framöver fortsatt att till stor del påverkas av den åldersgruppens preferenser. Storumans kommuns befolkning har de senaste 30 åren stadigt minskat, medan antalet bostäder varit ganska konstant denna nettoutflyttning är fortfarande rådande.

Befolkningsökning förutsätter delvis att ett visst antal bostäder måste byggas för att tillgodose efterfrågan. Framför allt attraktiva lägen centralt i våra tätorter detta kan både vara i form utav förtätning eller nya LIS-områden. En central faktor för att få till en bra bostadsförsörjning i kommunen är att få en ökad rörlighet på bostadsmarknaden då det inte erbjuds villaboenden i tillräcklig stor omfattning till barnfamiljer. I dagsläget väljer en stor del äldre att bo kvar i sina nuvarande bostäder då de har relativt låga boendekostnader.

Uppföljning användbarhet och tillämpning

Översiktsplanen med tillhörande dokument bedöms vara aktuell och ge vägledning för den kommunala verksamheten. Användningen varierar i utsträckning beroende på typ av kommunal verksamhet och styrdokument.

Uppföljning utveckling och inriktning

Översiktligt visar uppföljningen att fortsatt detaljplaneläggning har följt inriktningen i dokumenten och koncentrerat sig till utvecklingsområden i tätorter. Framtagandet av detaljplaner har koncentrerats till primära utvecklingsområden för bebyggelseutveckling i framför allt Hemavan men även på senare tid Tärnaby. Inom utpekade LIS-områden sker det en viss detaljplaneläggning i Storumans tätort.

I översiktsplanen finns identifierat ett behov av fortsatt planarbete. Nedan följer sammanställning av status på dessa aktiviteter:

Fortsatt arbete	Kommentar
För att kunna belysa mer detaljerade frågor för vissa områden eller tematiska frågor kan kommunen behöva arbeta med fördjupningar.	Genomfört. Storumans kommun har antagit en fördjupad översiktsplan för Tärnaby 2022 och planerar även upprätta en ny fördjupad översiktsplan för Hemavan.
Genomför vattenplanering med tyngdpunkt på frågor som är av särskild vikt för kommunen	Delvis genomfört genom utredning för Hemavan samt översiktlig analys av Tärnaby. En dagvattenstrategi är prioriterad att tas fram av tekniska förvaltningen under mandatperiod.
Utarbeta policy angående skotertrafik beträffande underhåll och dragning av leder.	Pågående arbete.
Utreda frågan om att upprätta kulturmiljöprogram	Ej påbörjat.
Genomför sårbarhetsanalys med tanke på bla ev klimatförändring.	Pågående arbete.
Se över behovet av vattenskyddsområden. Kommunen. Utred behovet av vattenförsörjning på lång sikt till Hemavan och till industriområdet Storuman-Stensele.	Delvis genomfört vattenförsörjningen har dimensionerats för utvecklingen av Hemavan.
Landsbygdsutveckling i strandnära lägen.	Det är i dagsläget oklart vilka förändringar av strandskyddslagstiftningen som kan komma att genomföras nästa mandatperiod vilket gör frågan svårhanterad.

Sammanfattande bedömning

I detta avsnitt görs en sammanfattad bedömning av vad planeringen bör prioritera framöver med hänsyn till underlaget. Storumans kommun har sedan översiktsplanen antogs haft som mål att vända den negativa befolkningsutveckling som är rådande. I likhet med andra översiktsplaner har denna önskade befolkningstillväxt inte kvantifierats eller specificerats mer än hur en befolkningstillväxt kan nås. Det finns ett behov utav en ny kommunövergripande översiktsplan med en längre planeringshorisont där exempelvis scenarioplanering används för att på så vis behandla olika utvecklingsscenarioer. Med hänsyn till att all kommunal verksamhet ska prioritera digitalt först enligt Strategisk plan 2020–2023 behöver översiktsplaneringen digitaliseras. Ny lagstiftning inom området och omfattning av arbetet framöver med översiktsplaneringen förutsätter att planprocesserna kan effektiviseras och förbättras.

Dokument	Antagen	Hänt sedan antagande	Aktuell?	Motivering	Behov av utredning
Översiktsplan	2011	<ul style="list-style-type: none"> •Nationella, regionala och kommunala mål och strategier •Planeringsunderlag •Förändringar av riksintressen och allmänna intressen 	Ja	Bedöms utgöra den vägledning och stöd som är dess funktion. Viktigt att planeringsunderlaget som tillhör hålls uppdaterat.	I förhållande Till gällande styrdokument om att vända den negativa befolkningsutvecklingen är ÖP aktuell. Men, tidshorisonten för förutsättningar som sträckte sig till 2015 behöver förlängas. Det finns behov av ett övergripande kommunalt styrdokument med en längre planeringshorisont.
Fördjupad översiktsplan för Hemavan	2011	Se ovan.	Ja	Bedöms utgöra den vägledning och stöd som är dess funktion. Viktigt att planeringsunderlaget som tillhör hålls uppdaterat.	Se ovan.
Fördjupad översiktsplan Storuman och Stensele	2011	Se ovan.	Ja	Bedöms utgöra den vägledning och stöd som är dess funktion. Viktigt att planeringsunderlaget som tillhör hålls uppdaterat.	Se ovan.
Tematiskt tillägg för landsbygdsutveckling i strandnära lägen	2014	<ul style="list-style-type: none"> •Förändringar av riksintressen och allmänna intressen •Förändringar i beskrivningar till delområden och vissa enkilda LIS-områden •Nytt planeringsunderlag •Nystrandskyddslagstiftning på gång 	Ja	Bedöms utgöra den vägledning och stöd som är dess funktion. Viktigt att planeringsunderlaget som tillhör hålls uppdaterat.	Se ovan. Här behöver den nya strandlagstiftningen följas noga. Planen kan snabbt bli inaktuell.
Tematiskt tillägg för vindkraft	2010	<ul style="list-style-type: none"> •Nationell strategi för vindkraftsutbyggnad •Snabb teknikutveckling •Förändringar av riksintressen och allmänna intressen 	Ja	Bedöms utgöra den vägledning och stöd som är dess funktion. Viktigt att planeringsunderlaget som tillhör hålls uppdaterat.	Kan behöva genomgå en mindre omfattande revidering för att hållas aktuell.
Bostadsförsörjningsplan	2014	Se motivering.	Ja	Uppföljning visar att byggnation i stort har skett enligt BFP.	Se ovan.

Fortsatt översiktsplanearbete

Ansvarig för kommunens översiktsplanering är kommunstyrelsen. Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden har ett visst ansvar under planens framtagande. Till framtagande av nästa planeringsstrategi ska översiktsplanearbetet inriktas på följande arbete.

Framtagandet av nya strategier/ dokument

Framtagandet av nya översiktsplaner ska prioriteras enligt följande:

- 1. Ny kommunövergripande översiktsplan**
- 2. Fördjupad översiktsplan för Hemavan**

I mån av personella resurser kan framtagandet av en klimatanpassningsplan vara aktuellt för denna mandatperiod.

Ny kommunövergripande översiktsplan

En ny kommunövergripande översiktsplan är prioriterad att arbetas fram med hänsyn till de förändringar i lagstiftning som inträffat sedan den rådande översiktsplanen antogs år 2011. Det finns ett behov utav ett nytt kommunövergripande styrdokument med längre tidshorisont för att klargöra hur Storumans kommun ska utvecklas samt hur nya nationella och internationella mål ska beaktas. Det finns ett stort värde av att hålla planeringsunderlag till översiktsplanen aktuella då förändringar skett vad gäller riksintressen och nya frågor som berör planeringsområdet har tillkommit.

Fördjupad översiktsplan för Hemavan

I Hemavan finns det behov utav att utreda den framtida markanvändningen med hänsyn till den tätortsutveckling som under de senaste åren varit rådande i tätorten. En ny fördjupad översiktsplan för området behöver även förhålla sig till överenskommelsen från 2019 om hur rennäring och besöksnäring gemensamt ska verka och utvecklas i Hemavan-området. Det finns mellankommunala frågor som vore intressanta att fördjupa sig i och här skulle en kontakt med Mo i Rana kommun på norska sidan vara av intresse för utvecklingen framöver.

Klimatanpassningsplan

En klimatanpassningsplan är ett tematiskt tillägg som behöver påbörjas med hänsyn till förändringar i lagstiftning och är viktigt styrdokument för fortsatt planeringsarbete samt säkerhetsarbete i kommunen och föreslås vara prioriteras vad gäller framtagandet av nya tematiska tillägg. Det finns ett utkast på en klimatanpassningsplan som skulle kunna aktualiseras.

Friluftspan för Hemavan- och Tärnabyområdet

En pågående planprocess som bedöms kunna slutföras under denna mandatperiod.

Dagvattenstrategi

Vad gäller vattenplanering prioriterar tekniska förvaltningen framtagandet av en dagvattenstrategi med hänsyn till förändringar i lagstiftning samt nya nationella- och regionala strategier.

Revidering av befintliga strategier/dokument

Bevakning av strandskyddslagstiftning

Beslutade lagändringar kan komma att innebära omarbetande av LIS-planen.

Bevakning av nationell strategi för hållbar vindkraftsutbyggnad med regionala underlag

De regionala underlagen kan komma att innebära en revidering av vindbruksplanen.

Implementering av barnkonventionen och utvecklat barnperspektiv i kommunal planering

Sedan den 1 januari 2020 är barnkonventionen svensk lag i Sverige. Detta ökar behovet av fokus på arbetet med barns rättigheter i fysisk planering och stadsutveckling. Vi som arbetar med fysisk planering ska öka kunskapen om barnkonventionen och göra det möjligt att utveckla arbetet med barnperspektivet i samhällsplaneringen. I beslut om hur vi planerar, utformar och förvaltar den byggda miljön kan ha stor betydelse för barns och ungas livsmiljöer. Arbetet kan innebära särskilda dialoger och samråd med barn eller att barnkonsekvensanalyser upprättas i samband med översiktsplanering och detaljplanering. Storumans kommun har som regel anordnat en trafikantvecka per år i skolorna där trafikfrågor diskuterats med barnen bland annat sett från ett planerings- och trafiksäkerhetsperspektiv. I samband med översiktsplanering samt detaljplanering är det viktigt att utveckla arbetet med barnperspektivet i samhällsplaneringen.

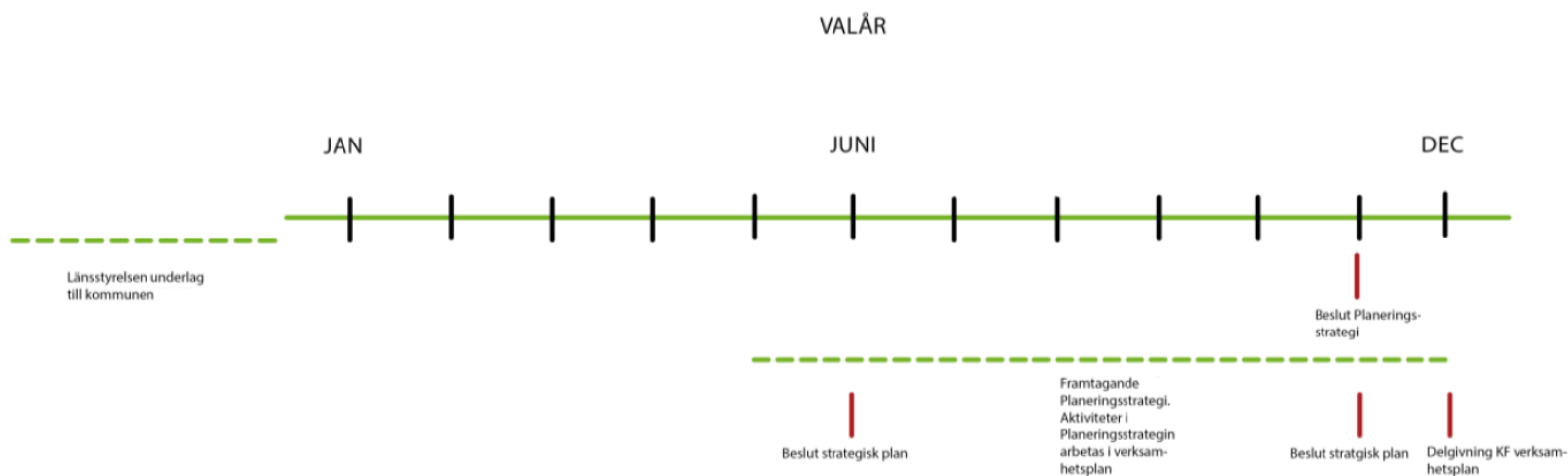
Digitalisering av planprocessen och översiktsplaner

En stor del i aktualitetsbedömningen är att förändringar har skett i planeringsunderlaget som presenteras främst i kartform. Det är viktigt att detta ändå hålls aktuellt, även om kartorna i själva dokumenten inte innehåller heltäckande information. Miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen använder sig idag av ett program kallat PlanDirekt DP för att digitalisera detaljplaneprocessen. I slutet av år 2023 kommer samma företag släppa en första version av PlanDirekt ÖP som kan vara ett tillägg på PlanDirekt DP licensen. Plandirekt ÖP ska vara anpassat efter Boverkets och lantmäteriets föreskrifter.

Rutin för framtagande av planeringsstrategi

Planeringsstrategin ska fortsatt arbetas fram efter varje ordinarie val med fördel kan detta göras parallellt med framtagandet av ny strategisk plan för mandatperioden. För varje mandatperiod en ny kommunövergripande översiktsplan framarbetas behöver inte också en ny planeringsstrategi tas fram.

Innehållet och aktiviteterna i planeringsstrategin bör sedan inarbetas vidare in i verksamhetsplanerna. Planeringsstrategin blir på så vis ett centralt verktyg för att arbeta kontinuerligt med översiktsplanering samt uppföljning och utvärdering.

Figur 2. Rutin för framtagande.